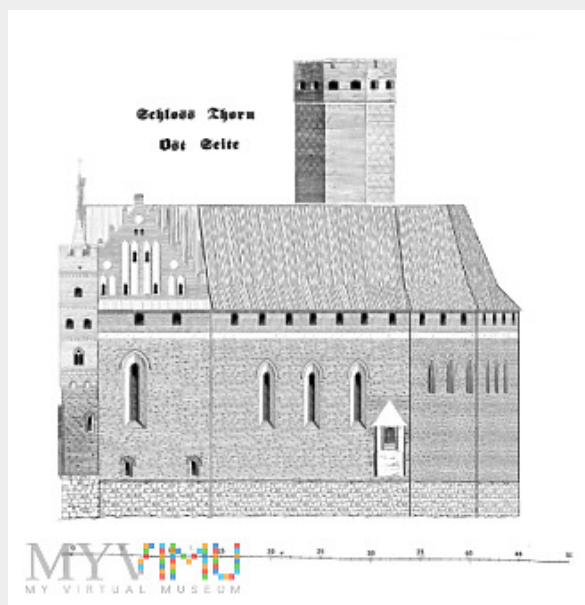
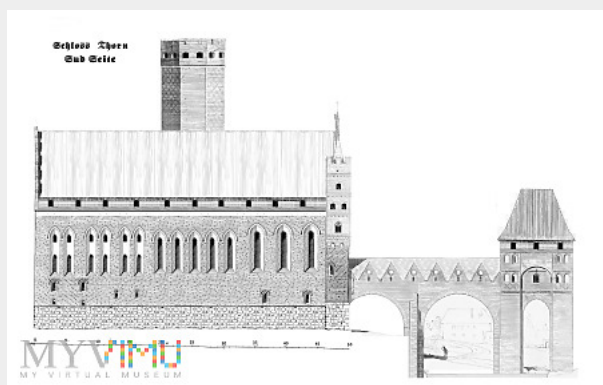

Pierwsze murowane zamki konwentualne. Toruń

Kolekcja:	Zamki Krzyżackie rysunki
Muzeum:	Muzeum Orłosia
Właściciel:	orlos52

Miejsce pochodzenia:	Polska
Stan eksponatu:	Bardzo dobry

Opis: Krzyżacy w początkowym okresie tworzenia zrębów późniejszego Państwa Zakonnego na ziemi Chełmińskiej, z powodu braku środków, ludzi i czasu skupili się na tworzeniu budowli drewnianych. Były one często posadowione na wcześniejszych pruskich grodziskach, gdzie odpadała konieczność prac i czasochłonnej niwelacji terenu. Po licznych pruskich najazdach, w których budowle te były niszczone powstała konieczność budowy twierdz trwalszych, mogących oprzeć się prymitywnym technikom oblężniczym Prusów. W latach trzydziestych XIII w zaczęto drewniane obwałowania zastępować murowanymi, co stało się zalążkiem potężnej jak na owe czasy budowli obronnej. Tak zaczął powstawać zamek komtorski w Toruniu, pierwszy murowany zamek rycerzy noszących czarny krzyż na płaszczach. Warownia toruńska (ordensburg Thorn) powstała na miejscu wcześniejszego grodu, którego południową część w przeszłości zmyła Wisła, przez to z typowego owalu główny dom zbudowano na rzucie podkowy. 1237 jest to data od której możemy mówić o zamku komturów krzyżackim w Toruniu, budowli która symbolizuje początek i koniec państwa zakonnego w Prusach. Po raz pierwszy w tym zamku wyszczególniono takie pomieszczenia jak refektarz – czyli jadalnię, kapitułarz – salę zebrań konwentu, dormitorium – sypialnię i oczywiście kaplicę zamkową, bogato zdobioną zarówno elementami kamiennymi, jak i malowidłami naściennymi. Z czasem powstawały: infirmeria – szpital zamkowy oraz wiele pomieszczeń gospodarczych, magazynów żywności, zbrojownia. Dom główny czyli tzw. Zamek Wysoki od południa zamknięty był prostokątnym budynkiem, w którym w części wschodniej głównego piętra usytuowano kaplicę (było to regułą w prawie wszystkich krzyżackich zamkach), w zachodniej refektarz, a w środkowej nieokreśloną dużą salę. Jest to najstarsza część zamku powstała jeszcze w XIII w. W łukowatym skrzydle wschodnim ulokowano kapitułarz od którego wyprowadzono na arkadowych podporach korytarz do potężnego wieżowego gdaniska (danskeru – ubikacji), jednego z trzech istniejących do naszych czasów. Z tego też skrzydła wychodził w stronę dziedzińca pomost do wybudowanego na środku bergfridu – wieży ostatecznej obrony. Tą część wybudowano już w wieku XIV, gdy funkcjonalności zamków krzyżackich były już z reguły ustalone. Cały zamek wysoki otoczony był parchmem (między murzem) zamkniętym murem obronnym ze strzelnicami. Wjazd do zamku, przez trzy

bramy zlokalizowano od północnego wschodu. Budowla powstawała przez blisko 130 lat, z czasem obrosła w cztery przedzamcza, przez co oprócz funkcji militarnej i administracyjnej, stała się prężnym organizmem gospodarczym. Budowla była podobna do nieco późniejszego zamku w Bałdze i prawdopodobnie zbudowany przez ten sam warsztat budowlany. W 1454 roku nastąpił kres panowania zakonu NMP w zbuntowanym Toruniu i wtedy też słabo broniony zamek został zdobyty przez torunian i ... rozebrany. Nie prawdą jest, że miało to uniemożliwić powrót rycerzy zakonnych do miasta, lecz zamierzeniem było udaremnienie obsadzenia zamku przez drużynę króla polskiego. Na całe szczęście rozbiórka była mniej dokładna niż innych zamków w tym czasie, na dodatek na gruzowisku urządzono śmietnik, który uchronił resztki zamkowe przed dalszą rozbiórką w późniejszych latach. Dzięki temu dzisiaj, całe założenie zamkowe możemy w dużym stopniu zrekonstruować. Dzisiaj możemy podziwiać całe założenie zamkowe, zachowane piwnice, duże fragmenty ścian pierwszej nadziemnej kondygnacji, najstarsze mury kurtynowe z bramą wjazdową oraz w całości zachowaną oryginalną galerię łączącą skrzydło wschodnie z oryginalnym danskerem, które dzisiaj są symbolem tego zamku.

Plan zamku wg. Bogusza Wasika.

Elewacje na podstawie rysunków Conrada Stainbrechta.

Aksonometria moja wykonana w 1995 roku.

Link do innego rysunku:

<https://myvimu.com/exhibit/54903748-zamek-krzyzacki-w-toruniu>